

ศัพท์สำคัญ : การเปิดเผยสภาพการติดเชื้อ / บุคลิกภาพที่เข้มแข็ง / การรับรู้ที่เป็นตรา
บาป / การปรับตัวทางด้านบทบาทหน้าที่ / ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วย
โรคเอดส์

เอดส์เป็นโรคติดต่อร้ายแรงที่พบมากในวัยเจริญพันธุ์และวัยแรงงาน ส่วนใหญ่ผู้ติดเชื้อมักเป็นหัวหน้าหรือเป็นผู้มีรายได้หลักของครอบครัว ผู้ป่วยต้องเผชิญปัญหาทางด้านสุขภาพและปัญหาการรังเกียจจากสังคมตลอดระยะเวลาการดำเนินโรค จึงทำให้ผู้ป่วยมีความยากลำบากในการปรับตัวเพื่อดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านบทบาทหน้าที่ในผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีการปรับตัวของรอย ที่แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงเหตุคือ ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ เพศ ระดับความรุนแรงของอาการและอาการแสดงของโรค การเปิดเผยสภาพการติดเชื้อ บุคลิกภาพที่เข้มแข็ง และการรับรู้ที่เป็นตราบาป ต่อผลลัพธ์การปรับตัวทางด้านบทบาทหน้าที่ในผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยโรคเอดส์ จำนวน 367 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL) เวอร์ชัน 8.10

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงทางบวกต่อการปรับตัวทางด้านบทบาทหน้าที่ ได้แก่ บุคลิกภาพที่เข้มแข็ง ($\beta = 0.35$ $p < .05$) เพศ ($\beta = 0.15$ $p < .05$) ฐานะทางเศรษฐกิจ ($\beta = 0.15$ $p < .05$) และการศึกษา ($\beta = 0.11$ $p < .05$) ส่วนการรับรู้ที่เป็นตราบาปมีอิทธิพลโดยตรงทางลบ ($\beta = -0.18$ $p < .05$) ต่อการปรับตัวทางด้านบทบาทหน้าที่ นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรทุกตัวในรูปแบบที่สร้างขึ้นสามารถร่วมกันทำนายการปรับตัวทางด้านบทบาทหน้าที่ได้ร้อยละ 38 การวิจัยสนับสนุนความตรงของข้อความเชิงทฤษฎีการปรับตัวของรอยที่สร้างขึ้นเป็นส่วนใหญ่ คือ การศึกษา เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจ บุคลิกภาพที่เข้มแข็งและการรับรู้ที่เป็นตราบาป ที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านบทบาทหน้าที่ภายใต้ทฤษฎีการปรับตัวของรอย ผลการวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติทางการพยาบาลในการส่งเสริมการปรับตัวทางด้านบทบาทหน้าที่ของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ในขณะเดียวกันเป็นการชี้แนะการวิจัยเชิงทดลองในการนำปัจจัยทางด้านการส่งเสริมให้มีบุคลิกภาพที่เข้มแข็งในผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์เพื่อช่วยให้ผู้ป่วยปรับตัวทางด้านบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

KEY WORD : DISCLOSURE OF HIV INFECTED / HARDINESS
PERSONALITY / STIGMA PERCEPTION / ROLE
ADAPTATION / HIV INFECTED AND AIDS

AIDS is an incurable and severe communicable disease mostly found among people in their fertile and working ages. Most of the infected are the heads of families who are also the main income earners. AIDS patients face not only health problems but also social problems because of their illness, causing difficulties in adjusting to their daily lives in society. This study aimed to test the causal model within the conceptual framework of Roy's adaptation theory which illustrated the relationship of causal factors, ie. educational level, economic status, sex, symptom severity, disclosure of HIV infection, hardiness personality, and stigma perception affecting role adaptation. This study tested the model with a sample group of 367 HIV infected and AIDS patients. All data were analysed by using LISREL program version 8.10.

The findings of this study revealed that the factors directly affecting role adaptation positively are hardiness personality ($\beta = 0.35$ $p < .05$), sex ($\beta = 0.18$ $p < .05$), economic status ($\beta = 0.15$ $p < .05$) and education ($\beta = 0.11$ $p < .05$). Stigma perception is the only variable that has directly negative effect on role adaptation ($\beta = -0.18$ $p < .05$). In addition, it is found that symptom severity has an indirectly negative effect on role adaptation via disclosure of one's infection, hardiness personality and stigma perception. Economic status also has an indirect positively effect on role adaptation through disclosure of one's infection, hardiness personality and stigma perception. All variables in this model can collectively explain 38 % of variance in role adaptation. The research results support Roy's theoretical proposition on role adaptation as it related to variables like education, sex, economic status, hardiness personality and stigma perception.

Several recommendations, based on these findings were proposed and discussed regarding ways to enhance the potential of role adaptation in HIV infected and AIDS patients. The study suggested that further testing of nursing strategies through experimental research should be made requisite in the future.